

تحلیل و بررسی اثرات سرمایه فرهنگی بر رفتارهای زیست محیطی شهروندان با رویکرد توسعه پایدار شهری (مطالعه موردی: شهر تهران)

سید چمران موسوی؛ دکتری جغرافیا برنامه ریزی شهری

زهره واحد؛ دانشجوی جغرافیا برنامه ریزی روستایی دانشگاه فردوسی مشهد

فاطمه شریفی آردانی، کارشناس ارشد جغرافیا برنامه ریزی روستایی

چکیده

شهروندی محیط‌زیستی به معنای داشتن دانش، نگرش‌ها و مهارت‌هایی در زمینه محیط زیست شهری است، به طوری که این موارد به رفتار طرفدار محیط زیست منجر شود. شهروندان با رفتارهای محیط زیستی، بیشترین مسئولیت را در قبال محیط شهری و بنابراین حفظ ارزش‌های طبیعی، تاریخی و میراثی آن دارند. هدف اصلی این پژوهش، سنجش رفتارهای اجتماعی زیست محیطی و شناخت تأثیر سرمایه فرهنگی و ابعاد آن بر رفتارهای اجتماعی زیست محیطی در توسعه پایدار شهری می‌باشد. مقاله حاضر با رویکرد کمی و با استفاده از روش پیمایشی، به انجام رسیده است. نمونه تحقیق ۴۰۰ نفر از افراد بالای ۱۵ سال ساکنان شهر تهران تشکیل شده است. داده‌های پیمایشی از طریق پرسشنامه ساختاریافته، گردآوری و با استفاده از نرم افزار SPSS تجزیه و تحلیل شدند. چارچوب نظری این تحقیق، برگرفته از نظریه بوردیو و پارادایم جدید زیست محیطی است. در این تحقیق، رفتارهای اجتماعی زیست محیطی، در چهار بخش امکانات و شرایط، دانش، نگرش و رفتارهای زیست محیطی سنجیده شده است. نتایج تحلیل نشان داد که بین جنس، پایگاه اقتصادی- اجتماعی، وضعیت تأهل و رفتارهای اجتماعی زیست محیطی، رابطه معناداری وجود دارد و رابطه بین سرمایه فرهنگی و رفتارهای اجتماعی زیست محیطی، تأیید شد.

واژگان کلیدی: شهروندی محیط زیستی، رفتار محیط زیستی رفتارهای اجتماعی زیست محیطی، سرمایه فرهنگی، توسعه پایدار شهری، شهر تهران

مقدمه

شهر یک پدیده پویا است. بنابراین تغییر در بخش‌های مختلف آن در طی روندهای توسعه ضروری است. تغییراتی بهینه خواهند بود که نظم موجود میان عوامل مختلف شهر را حفظ کرده، به ارزش‌های شهری (شامل ارزش‌های فضایی، محیطی، میراثی و غیره) احترام گذاشته، و کمترین آسیب را به آنها وارد نمایند. یکی از مسائل روز جهان، حفظ محیط زیست است. فاجعه زیست محیطی، آرامش و امنیت زندگی انسان و سلامتی را تهدید می‌کند. شهر به مثابه ارگانیک است که چه از لحاظ کالبدی و زیستی و چه از لحاظ فرهنگی و اجتماعی، در هر دوره‌ای پیچیده و پیچیده‌تر می‌شود و به نقطه آرمانی خود یعنی تقویت ساختارهای همبستگی اجتماعی انتظام یافته، ساختارهای فضای شهری و شکل‌گیری کالبدی متناسب با نیازهای زیستی شهر، نزدیک تر می‌گردد. برای این که پایداری شهری را با پویایی کیفیت زندگی شهری گره بزنیم و فهم بهتری از سبک زندگی شهری و کیفیت آن دریا بیم باید تعاریفی از توسعه، توسعه پایدار، توسعه پایدار شهری، شاخص‌ها و ویژگی‌های آن و مقوله پایداری شهری ارائه کنیم. جامعه‌شناسان تلاش می‌کنند تا عوامل مؤثر بر گرایش انسان در حفظ محیط زیست را شناسایی کنند؛ زیرا با شناخت این عوامل می‌توان به ارائه راه‌حلی برای تغییر رفتار مخزن و تشویق رفتارهای مثبت محیطی پرداخت. استفاده بی‌رویه از انرژی در منازل، استفاده از انواع تولیدات یک بار مصرف، استفاده از وسایل نقلیه شخصی، استفاده از انواع آفت کش‌ها، دفع مواد زاید به روش غیربهداشتی، جمع‌آوری نامناسب و تفکیک نکردن زباله‌ها